

SEAS

EL FET MILITAR EN LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

La Tallada d'Empordà

La Tallada d'Empordà

La Tallada d'Empordà forma part de la comarca del Baix Empordà i aplega els nuclis de Canet de la Tallada, Marenyà, Tor i La Tallada. El terme municipal, amb una extensió de 16,56 km², limita al nord amb Albons, a l'est amb Bellcaire d'Empordà i Ullà, al sud amb Fontanilles i Serra de Daró, i a l'oest amb Verges i Garrigoles.

El nucli de La Tallada, situat al límit entre els Aspres i la plana de regadiu, sembla que té el seu origen en l'antic castell situat al cor del nucli històric, del qual se'n conserven encara importants panys de muralla i la major part de les torres de defensa del recinte. Al seu voltant el poble va anar creixent a poc a poc fins a assolir l'actual configuració fa pocs anys.

Tor és el segon nucli del municipi, i està situat sobre una petita elevació que domina la plana que s'estén a llevant. És un poble d'estructura compacta, que té la part més antiga a l'est de la carretera de Figueres. Durant els darrers anys s'han edificat algunes cases a la banda de ponent, a la part més enlairada del petit turó.

A l'extrem sud-est del municipi, a prop del Ter, trobem el nucli de Canet. Un petit poble que darrerament s'hi han anat construint algunes cases que han ajudat a consolidar un nucli urbà que encara no fa deu anys era

considerat com una agrupació de masos en els estaments oficials i en els registres de l'administració de l'Estat.

Finalment, Marenyà està situat cap a l'interior del terme municipal, al peu de la serralada que s'enfila cap al nord fins a arribar al Puig Segalar. És també en aquest poble o als seus voltants on s'han trobat les restes de poblament més antigues.

Recinte fortificat de La Tallada d'Empordà

Tot i que es **conserva molt parcialment**, encara **es pot resseguir l'antic traçat de la muralla que encerclava el que, en la documentació, s'anomena "castell"** de la Tallada.

Probablement, la torre de l'església, que es trobaria a l'angle nord-est del recinte emmurallat, pertanyia a la fortificació. A partir d'aquesta torre es pot iniciar el recorregut resseguint els vestigis existents de panys de muralla i de la resta de torres del recinte. Se'n conserven un total de sis de diferent cronologia i construcció.

Des de l'església, en sentit sud, trobem un tram de mur atalussat d'uns 4 m de llargada per 1,5 m d'alçària. Més endavant hi ha una torre circular amb espitllera d'arma de foc que es conserva fins a 5 m d'alçada.

Cap a sud-oest es manté un talús de 20 m, al damunt del qual se sostenen les façanes posteriors d'algunes cases. A continuació hi ha una torre cilíndrica de la qual es conserva una alçària de 6 m. Una de les façanes té un mur rectilini on s'obre una porta enlairada del sòl que donava intramurs.

El mur es perd, però a la part més meridional s'aixeca una torre cilíndrica conservada en una alçària de 12 m, amb una porta rectangular que donava intramurs i una sagetera rectangular a la banda oest.

A l'oest del recinte es conserven vestigis de dues torres de planta quadrada. Ambdues es conserven en una alçada de 6 m. Una té dues llargues espitlleres rectangulars i l'altra una petita porta d'arc de mig punt enlairada del sòl i tres llargues sageteres.

Els vestigis arquitectònics conservats no són cronològicament del mateix període. La fortificació de l'església i les dues torres cilíndriques (una conservada en una alçària de 5 m i l'altra de 6 m) del tram de llevant són fetes de carreus grans de conglomerat poc treballats, amb espitlleres d'arma de foc i, probablement, tindrien una cronologia no anterior al segle XVI. La sisena torre és la de l'església, amb un aparell de carreus mal escairats de conglomerat, amb tendència a afilar-se, probablement és del segle XVI.

A la banda de ponent, les dues torres de planta quadrada, de les quals s'ha conservat una alçària de 6 m, tenen carreus grans de conglomerat, més ben escairats, amb sageteres rectangulars i allargades i cal datar-les entre els segles XIV-XV.

A la part meridional de la muralla s'hi aixeca la que deu ser la torre més antiga, de planta circular i construïda amb carreus de sorrenca ben escairats, possiblement dels segles XIII-XIV.

Dades extretes de: **BADIA I HOMS, J.:** *L'arquitectura medieval de l'Empordà*. Volums II-A i II-B. Diputació de Girona. Girona, 1978.

Església de Sant Esteve de Marenyà

El poble de Marenyà se situa a la part alta d'un turó poc elevat, en els límits dels anomenats terraprims, a l'oest de la Tallada d'Empordà. El nucli habitat el formen una dotzena de cases distribuïdes irregularment al voltant de l'església.

El primer document conservat on apareix escrit el terme *Maranano*, és en una llista dels albergs que el comte del Rosselló tenia en el comtat d'Empúries, datada entre 1115 i 1164. El poble també és citat en un document del 1401, l'inventari de béns a la mort del comte Pere II d'Empúries. El 1402 Marenyà, com la resta del municipi de la Tallada, passà a integrar-se a la baronia de Verges.

L'església de Sant Esteve, d'una nau amb absis semicircular, és un notable edifici d'època romànica. El monument que avui podem apreciar correspon a diferents fases constructives. A grans trets, es pot dir que la major part de l'estructura conservada —murs laterals de la nau i l'absis construït amb petits carreus mal escairats— pertany al Romànic II (segles X-XII). Segurament també són d'aquest període l'arc triomfal i la volta de l'absis decorada amb pintures murals. A l'exterior de la capçalera es conserva la decoració llombarda així com una petita porta lateral a migdia de la nau.

La façana oest fou renovada en un període més avançat, cosa que es dedueix per la portalada d'arcs en degradació típica del Romànic III (segles XII-XIII). També és d'aquest període l'aparell de carreus ben escairats i allisats que trobem a la meitat inferior del frontis. En aquest període o una mica més tard fou renovada una part de la volta. En el mur lateral de migdia hi ha una làpida gòtica datada del 1320.

La fortificació de l'edifici es va dur a terme als segles XV-XVI, quan, sobre el temple romànic, es va alçar un mur (que dobla l'altura de l'edifici original), amb dues filades d'espitlleres i un sol rest de sageteres i obertures rectangulars en la part superior. Posteriorment, s'hi adossaren dos contraforts. El ràfec de la

teulada actual està decorat amb triangles vermells sobre blanc. La pila beneitera, del segle XVI, tenia 4 testes en relleu de les quals se'n conserven tres.

A l'església de Sant Esteve destaquen les pintures murals romàniques que van ser recuperades en una campanya de treball de 9 mesos, en què també es van rehabilitar diferents parts de l'edifici, i que es va donar per acabada l'abril de 2012. Se'n van recuperar 6 m² de pintures, que relaten la lapidació de Sant Esteve i la crucifixió de Crist i que han estat atorgades al cercle del mestre d'Osormort i datades de finals del segle XI-primer terç del segle XII. També es va enderrocar una sagristia adossada dels segles XVII-XVIII.

Dades extretes de: **BADIA I HOMS, J.:** *L'arquitectura medieval de l'Empordà*. Volums II-A i II-B. Diputació de Girona. Girona, 1978.

El Puig Segalar

El Puig Segalar, el turó més alt de la serralada que assenyala la divisòria d'aigües de les conques del Fluvià i el Ter, és el punt de contacte dels termes municipals d'Albons, La Tallada, Garrigoles i Viladamat. Constitueix una petita unitat geogràfica que reuneix unes característiques comunes als quatre termes municipals, abastant zones elevades que contrasten amb el pla i constituint una frontera natural entre la plana d'Empúries i els turons i valls de l'interior.

Sant Sadurní de Garrigoles

L'any 1185 l'església de Sant Sadurní de Garrigoles fou cedida de Girona a l'ordre dels cavallers del Sant Sepulcre que hi establiren una comunitat.

L'any 1210 el lloc de Garrigoles, juntament amb el veí de les Olives, passaren a integrar-se als dominis, importants a l'Empordà jussà, de l'abadia benedictina de Santa Maria d'Amer. A finals del segle XIV, ambdós llocs figuren com a pertanyents a la baronia de Verges; al segle XVII eren de la batllia reial de Verges.

De Sant Sadurní de Garrigoles, a la comarca del Empordanet, ens diu patrimoni Gencat; edifici d'una nau amb capçalera de planta semicircular. La volta de la nau és apuntada i seguida, l'arc triomfal també apuntat -doble, en degradació- i la volta de l'absis té forma ametllada. Les finestres romàniques són de doble esqueixada.

En el frontis, a ponent, hi ha la portada, de tres arcs de mig punt en degradació, llinda i timpà llis i amb guardapols i motlures incurvades. Al capdamunt s'hi obre una finestra d'arc de mig punt. El mur és coronat per una espadanya de dos pisos amb arcades dobles de mig punt, el superior afegit tardanament. El frontó de l'extrem de llevant de la nau sobrepuja el nivell de la coberta, el seu vèrtex és rematat per una creu grega inscrita en un cercle de pedra. A la cornisa exterior del mur meridional, hi ha un petit personatge esculpit en relleu. L'aparell romànic és de carreus ben escairats i polits.

Les capelles laterals afegides al mur N van ser enderrocades en la restauració dels anys 70.

Ens ensenyava l'àlbum de records un dels veïns, veiem imatges de casaments, batejos,..., manifestacions de vida que son ara dissortadament escadusseres a Garrigoles.

Quan al topònim en la documentació antiga Garrigolas (Segle X), diminutiu plural de garriga. [terreny no conrat, poblat de mates i arbusts i d'arbres no gaire grossos], ens evoca una terra pobra i dura.